

การศึกษากลไกและมาตรการในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้กรอบประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

A Study on the Mechanisms and Measurements for Children's Rights Promotion and Protection under the Framework of ASEAN Socio-Cultural Community

ศศิวิมล สุวรรฤทธิ์¹

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลไกและมาตรการของการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศไทย ภายใต้กรอบประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ศึกษาผลกระทบที่เป็นไปได้ของประชาคมอาเซียน ที่มีต่อการคุ้มครองสิทธิเด็ก เสนอแนะเชิงนโยบายด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้กรอบประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และบุคคลผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจากทางภาครัฐ และภาคเอกชน จำนวน 14 คน โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นหลัก ผลการศึกษาพบว่า ในส่วนของกลไกทางด้านกฎหมาย หน่วยงานภาครัฐได้มีการจัดเตรียมไว้แล้ว ดังนี้ 1) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้แก่ ได้มีคณะทำงานเพื่อจัดรายงานตามพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาฯ เรื่องการค้าเด็ก การค้าประเวณีเด็กและสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็ก เรื่องความเกี่ยวกันของเด็กในความขัดแย้งกันด้วยอาวุธ และเรื่องคุณลักษณะเด็กและเยาวชนไทยที่พึงประสงค์ 2) กระทรวงยุติธรรม ได้แก่ การดำเนินโครงการว่าด้วยการมีชีวิตรอดของเด็ก พัฒนาการและปกป้องเด็กโดยให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และกฎหมายของทุกประเทศที่กำหนดให้มีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน ต่างจากผู้ใหญ่ โดยได้แบ่งตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม 3) กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ การจัดทำระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักฐานในการรับนักเรียน ในสถานศึกษา พ.ศ.2548 และในส่วนของกลไกทางด้านสถาบันมีการกำหนดกลไกทั้งในระดับชาติทั้งภายในประเทศไทย ภายในประเทศอาเซียน การกำหนด และการผสมผสานการทำงาน ทั้งในระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น หน่วยงาน ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วม และในส่วนของมาตรการ หน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการรับผิดชอบด้านความยุติธรรมและสิทธิของเด็ก ได้มีการจัดทำมาตรการการเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียนในเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กไว้เป็นอย่างดีแล้ว ยกเว้นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งยังไม่ได้มีการกำหนดกลไกและมาตรการในด้านนี้ไว้โดยเฉพาะ แต่มีการจัดทำสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จัดทำแผนพิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ (พตส.ตร.551) มาใช้ในการปกป้องคุ้มครองเด็ก และควรเพิ่มเติมในส่วนของการส่งเสริม ให้ผู้ที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบเกิดความรับรู้ความเข้าใจในแผนงานที่ตนรับผิดชอบ ผลกระทบจากการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน เด็กไทยเสียเปรียบทางด้านภาษา เพราะไม่เห็นความสำคัญในการใช้ภาษาอังกฤษและขาดทักษะการนำไปใช้ การแสวงหาโอกาสที่ดีกว่าในประเทศอื่น ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายข้ามชาติ อาชญากรรมข้ามชาติ การสื่อสารอย่างไร้พรมแดน ส่งผลให้เด็กตกเป็นเหยื่อของผู้ที่แสวงหาผลประโยชน์จากเด็ก เด็กถูกละเมิดสิทธิจากสถานการณ์การชุมนุมทางการเมือง ทั้งทางร่างกายและ

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรการบริหารการพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

จิตใจ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา 1) ควรส่งเสริมบทบาทภาคีเครือข่ายในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดมาตรการแก้ไขปัญหา 2) ปรับปรุงการปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำผิดอย่างเหมาะสม 3) ส่งเสริมให้ภาครัฐ มีการประสานงานทางด้านกฎหมายกับประเทศในกลุ่มอาเซียน 4) ภาครัฐ ควรสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสมในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ 5) ด้านการศึกษา ควรให้ภาคีเครือข่าย ทั้งภายใน และภายนอกประเทศ เข้ามาจัดหลักสูตรการศึกษาร่วมกัน 6) ส่งเสริมให้ผู้ปกครองพัฒนาความรู้ ปรับทัศนคติในการเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม 7) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ : ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน สิทธิเด็ก การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก

ABSTRACT

The purpose of this study is to appraise the level of governance and promotion for children rights in Thailand under the provision of ASCC. This paper explored the impact of the establishment of ASEAN on children's Rights Promotion and Protection. Moreover, the recommendations were made on the enhancements of the programme under ASEAN. Key data were gathered from various trustworthy sources, for example, the subject matter experts and relevant government personnel (14 participants) in both verbal interview format and credible documentation. The applied research methodology is predominantly Qualitative Analysis. This study found that from the legal and control perspectives, all relevant government bodies have put in place sufficient measures for the programme and they are ready to enter into ASCC except The Royal Thai Police. An ongoing promotion programme is needed to educate public personnel on the importance of their role and responsibility. Thai children are at a disadvantage on their ability and willingness to communicate in other languages for job prospects outside the border of Thailand and most importantly this can be a problem as children can be exploited to cross-border crimes. Lastly, children are physical, mentally and emotionally abused from adult-related issues including national politics. The followings are recommendations to consider 1) Ongoing support programmes targeting private and public bodies to create synergy and to resolve issues 2) Improve how children that offence are being treated 3) The collaboration among the relevant government bodies in ASEAN 4) A budget should be available for promotion to drive awareness 5) Encouraging more research on the topic at the international and national levels 6) Educational programmes for adults to improve and change the way the raise children, and 7) Continuous efforts to review the success and failure of the programme.

Keywords : ASEAN Socio-Cultural Community, Children's rights, Promotion and Protection for Children's rights

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้เข้าร่วมในการก่อตั้ง “สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” (The Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) หรือ ที่รู้จักในนาม “อาเซียน” ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นสมาคมความร่วมมือในระดับภูมิภาคของประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เพื่อความร่วมมือในเรื่องการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคม การพัฒนาวัฒนธรรมในภูมิภาค และการส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพในภูมิภาค โดยการเคารพหลักความยุติธรรมและหลักนิติธรรมในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคตลอดจนยึดมั่นในหลักการแห่งกฎบัตรสหประชาชาติ โดยการสนับสนุนให้อาเซียนรวมตัวกันเป็นประชาคมเดียวและความร่วมมือรอบด้าน ประกอบด้วย ความร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคง ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและความร่วมมือทางสังคมและวัฒนธรรม ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนจึงได้เห็นชอบที่จะให้เร่งรัดการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ.2558 เนื่องจากเห็นว่าสถานการณ์โลกปัจจุบันมีความเป็นพลวัตหรือเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น และได้จัดให้มีการลงนามในปฏิญญาเซบูซึ่งเป็นหลักการร่าง “กฎบัตรอาเซียน” (ASEAN Charter) ที่จะทำหน้าที่เป็น “ธรรมนูญ” การบริหารปกครองกลุ่มประเทศอาเซียน (ที่มั่นกวีวิชาการอาเซียน, 2555) สำหรับเสาหลักด้านสังคมวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) ตามที่ปรากฏในแผนงานการตั้งประชาคมสังคมวัฒนธรรมอาเซียน ค.ศ.2009-2015 ได้กำหนดคุณลักษณะของเสาหลัก ASCC ว่าประกอบด้วย 6 เรื่องสำคัญ โดยมีเป้าหมาย คือ ต้องมีวัฒนธรรมที่ยืดหยุ่น ยึดมั่นในหลักการ มีความร่วมมือ มีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อส่งเสริมการพัฒนามนุษย์และสังคม เคารพในเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ความเท่าเทียมทางเพศ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคม ในแผนงานประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน กล่าวว่าอาเซียนมีพันธกรณีในการส่งเสริมความยุติธรรม ปกป้องผลประโยชน์ สิทธิ

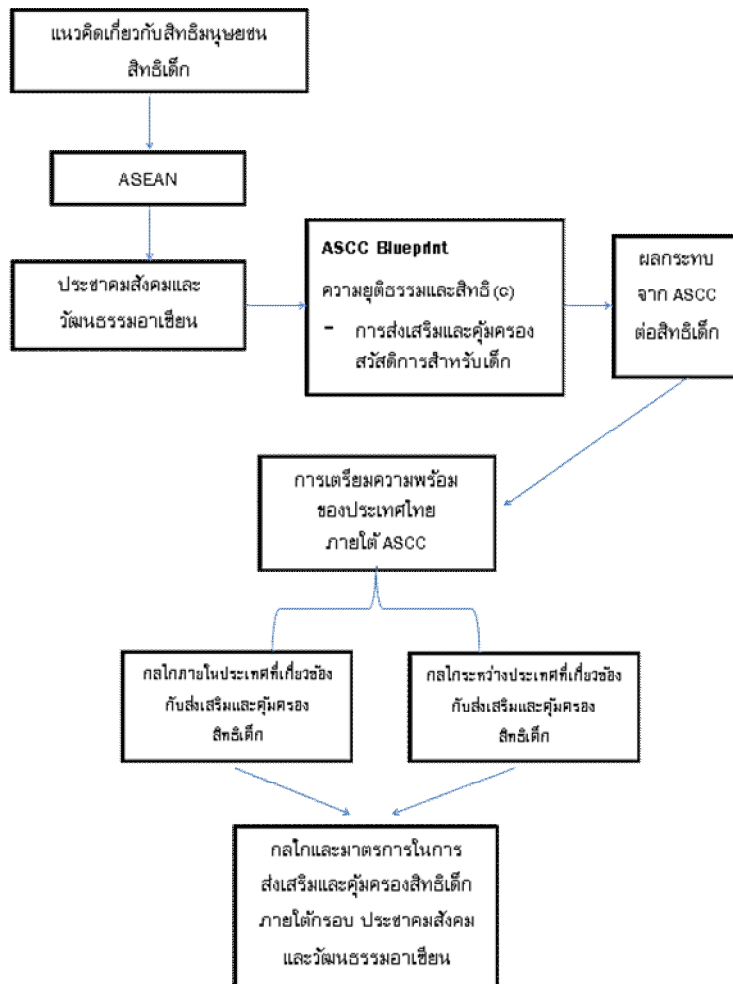
รวมทั้งส่งเสริมโอกาสอย่างเท่าเทียม และยกระดับคุณภาพชีวิตมาตรฐานการดำรงชีพสำหรับสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ (วิทย์, 2554)

สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน ได้รายงานสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ในปี พ.ศ.2553 ด้วยการรวบรวมข้อมูลเด็กด้อยโอกาส และเด็กนอกระบบการศึกษา สามารถจำแนกได้เป็น 14 กลุ่ม โดยพบว่า มีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 5 ล้านคน ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนที่ต้องการความคุ้มครองเป็นพิเศษ (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ, 2556) จากรายงานสถานการณ์แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในประเทศในปัญหาเรื่องเด็ก ว่าเป็นเรื่องที่นำกังวลมากขึ้นเรื่อยๆ ในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ภาครัฐเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญจะต้องดำเนินการในการแก้ไขปัญหาในปัจจุบันที่ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ให้มีปริมาณลดลงให้ได้ เพราะเมื่อมีการเปิดเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จะมีเด็กเดินทางเข้ามาในประเทศอีกเป็นจำนวนมากซึ่งหากประเทศเราสามารถจัดการกับปัญหาภายในประเทศสำเร็จ และมีการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์ปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้แล้วเมื่อมีปัญหารูปแบบใหม่ๆ ที่จะตามมาภายหลังจากการเปิดเป็นประชาคมอาเซียนเกิดขึ้น ก็จะมีแนวทางในการขจัดปัญหา และสามารถผสมผสานความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา กับประเทศอื่นภายในกลุ่มอาเซียนได้ต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับกลไกและมาตรการขององค์กรภาครัฐภายในประเทศไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้กรอบประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ว่าได้มีการวางแผนการเตรียมความพร้อมในเรื่องนี้อย่างไรบ้าง เพื่อที่จะทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก จากการเข้าสู่การเปิดเป็นประชาคมอาเซียน และนำผลที่ได้จากการศึกษามาเสนอแนะแนวทางนโยบาย เพื่อการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง สิ่งที่รัฐบาลได้ดำเนินการอยู่ให้มีคุณภาพและตรงกับความต้องการให้มากที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่มีบทบาทโดยตรงต่อการรับผิดชอบแผนประชาคมสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก จากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 14 คน ประกอบด้วย หน่วยงานภาครัฐ รวม 11 คน ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 3 คน กระทรวงยุติธรรม 3 คน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 3 คน และกระทรวงศึกษาธิการ 2 คน หน่วยงานภาคเอกชน รวม 3 คน ได้แก่ มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก ทีมงานองค์กรสหประชาชาติประจำประเทศไทย

ตามกรอบแนวคิดในการศึกษา (ดูภาพที่ 1) เพื่อให้ได้ข้อมูลในรายละเอียดกับผู้ที่ให้ข้อมูลประเด็นคำถามได้ กำหนดตามขอบเขตเนื้อหาการศึกษา ได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกัน ครอบคลุมและเพียงพอที่จะตอบวัตถุประสงค์แต่ละข้อโดยใช้หลักของการตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) และได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลหตุยภูมิจากเอกสาร และข้อมูลปฐมภูมิจากการจัดเก็บภาคสนามทำการวิเคราะห์หาข้อสรุปด้วยการนำข้อมูลมาจัดให้เป็นหมวดหมู่แยกแยะตามองค์ประกอบต่างๆ หาความหมายและหาความสัมพันธ์เชื่อมโยงในแต่ละประเด็นและความสัมพันธ์กับบริบทที่ศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้วนำเสนอในรูปแบบของความเรียงเชิงบรรยาย

ภาพที่ 1 แนวคิดในการศึกษากลไกและมาตรการในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้กรอบประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ประเด็นที่หนึ่ง การศึกษาทั่วโลกและมาตรการของการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศไทยภายใต้กรอบประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยได้ร่วมลงนามในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989 โดยการภาคยานุวัติสารเข้าเป็นภาคีและนำเข้ามาใช้ภายในประเทศ เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับแนวคิดความเป็นสากลเข้ามาปรับเปลี่ยน และพัฒนากฎหมาย วิถีคิด กรอบแนวทางในการดำเนินงานด้านเด็ก ตามกรอบอนุสัญญาฯ แล้ว โดยอนุสัญญาฯ มีเนื้อหาสาระที่สำคัญคือ หลักการไม่เลือกปฏิบัติต่อเด็ก และการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ โดยไม่จำกัดถึงเชื้อชาติ อายุ เพศ ศาสนา ความคิดทางการเมืองหรือความแตกต่างบางประการของเด็ก

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบันทั้งภายในและกระแสสากลทำให้เด็กและเยาวชนที่เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การปกครองต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ อันเป็นอุปสรรคและเป็นอันตรายต่อการดำเนินชีวิต ส่วนปัญหาที่มีอยู่แล้วก็มีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรง และมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก เป็นหัวข้อหนึ่งที่อยู่ภายใต้ขอบเขตของกรอบประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) ด้านความยุติธรรมและสิทธิ ประเทศไทย ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2553 ได้มีการจัดทำตารางการดำเนินมาตรการภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ของหน่วยงานราชการที่ดูแลด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยกำหนดให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการในด้านความยุติธรรมและสิทธิ

กฎบัตรอาเซียน ข้อ 14 ระบุให้มีการจัดตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชนอาเซียน เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและวัตถุประสงค์หลักของกฎบัตรในเรื่องการส่งเสริมคุ้มครองและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน จึงได้มีการจัดตั้ง กลไกพิเศษด้านสิทธิมนุษยชน ขึ้น ประกอบด้วยผู้แทนประเทศละ

1 คน และภายใต้แผนการจัดตั้ง ASCC ในเป้าหมายความยุติธรรมและสิทธิ ระบุให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนด้านการคุ้มครองสิทธิสตรี และสิทธิเด็ก (ASEAN Commission on the Promotion and Protection of the right of Women of Children: ACWC) ผู้แทนจากประเทศไทยด้านสิทธิเด็ก พ.ศ. 2557 ได้แก่ นางสาวสุริจตุกุล มีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการดำเนินงานตามตราสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเด็ก กำหนดนโยบายแผนงาน และยุทธศาสตร์เชิงนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กที่เอื้อประโยชน์ต่อการสร้างประชาคมอาเซียน ส่งเสริมให้สาธารณชนมีความตระหนักและมีความรู้ เกี่ยวกับสิทธิเด็ก พร้อมทั้งเป็นปากเสียงแทนช่วยเหลือ (เมื่อได้รับการร้องขอ) ในการเตรียมรายงานอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women: CEDAW) 2) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) และการดำเนินงานตามข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ และกระตุ้นให้ประเทศสมาชิกประมวลงานด้านกฎหมาย กฎระเบียบ นโยบาย และการปฏิบัติเพื่อเด็ก

หน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องและความรับผิดชอบ เรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กมีอยู่หลายหน่วยงาน ซึ่งในแต่ละหน่วยงานต่างก็มีอำนาจหน้าที่พันธกิจ ที่แตกต่างกัน ดังนั้น เมื่อมีการประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศทำให้ มีประเด็นยุทธศาสตร์ออกมามากมาย หน่วยงานใดที่มีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมในยุทธศาสตร์ใด ก็มีหน้าที่ที่จะต้องนำไปปฏิบัติ ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ จึงได้ทำการเลือกเก็บข้อมูล หน่วยงานภาครัฐจำนวน 4 หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่มีส่วนเกี่ยวข้องในความรับผิดชอบในเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก ได้แก่ 1) กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (1) สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ 2) กระทรวงยุติธรรม (1) กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก (2) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ 3) กระทรวงศึกษาธิการ (1) ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงาน

คณะกรรมการชั้นพื้นฐาน และ 4) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (1) ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งทุกหน่วยงานได้มีการจัดทำแผนงาน สำหรับเด็ก เพื่อการนำไปใช้ปฏิบัติภายในหน่วยงานของตนขึ้นแล้ว ส่วนแผนงานในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียนในเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่เป็นหน่วยประสานงานหลักที่ได้รับมอบหมาย ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 12 ตุลาคม 2553 ให้เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ เสพประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ด้านความยุติธรรมและสิทธิร่วมกับ กระทรวงยุติธรรมที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้เป็นเจ้าภาพหลัก ในการจัดทำข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายที่เป็นธรรม มีเสถียรภาพ และคาดหมายได้สร้างความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมของประเทศ รวมทั้ง การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม ความยุติธรรม และสิทธิ และกระทรวงศึกษาธิการที่มีส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาภายในประเทศให้กับเด็ก ได้มีการจัดทำ และได้มีการนำแผนไปปฏิบัติแล้ว แต่ในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติยังไม่มีการทำงานในเรื่องนี้ขึ้นมา โดยเฉพาะ แต่ได้มีการจัดทำแผนพิทักษ์ เด็ก สตรี ครอบครัว และป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (พตส.ตร.551) เป็นแผนปฏิบัติการที่ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานภาคีที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จะต้องนำไปปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อการลด และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ประเด็นที่สองผลกระทบที่เป็นไปได้ของประชาคมอาเซียน ที่มีต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กภายในประเทศไทย เมื่อมีการเปิดเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ.2558 ซึ่งเป็นการก้าวเข้าสู่เวทีการแข่งขันระดับโลกซึ่งจะต้องอาศัยความพร้อมของทรัพยากรบุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญในการนำประเทศไปสู่ความสำเร็จ แต่ข้อเสียเปรียบของคนไทยในการแข่งขันกับประเทศอื่นที่มีอยู่ในเรื่องของ การที่คนไทยขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ขาดจิตสำนึกต่อสังคมส่วนรวม ไม่มีการวางแผนการใช้ชีวิตและการทำงาน ขาดทักษะการทำงานเป็นทีม และที่สำคัญ

คนไทยขาดความสามารถในการใช้ภาษาอื่นที่นอกจากภาษาของตน จากผลการศึกษาพบว่า ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในประเทศไทยต่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก มีด้วยกันหลายประการ ดังนี้

1) การศึกษา การสื่อสารด้วยภาษาที่สามารถใช้ได้ในประเทศ ภาษาอังกฤษ/ภาษาอาเซียน ปัญหาที่เด็กไทยไม่เห็นความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาเพื่อนบ้าน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อโอกาสในการทำงาน เนื่องจาก ประเทศเพื่อนบ้านมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี และยังสามารถพูดภาษาของประเทศตนได้อีก จึงได้เปรียบในการเข้ามาทำงานภายในประเทศมากกว่าเด็กไทย ส่งผลกระทบให้เกิดภาวะการว่างงาน ในปัจจุบันระบบการศึกษาไทยไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนภาครัฐหรือภาคเอกชน ได้ว่าจ้างครูชาวต่างชาติเข้ามาทำการสอนภาษาอังกฤษให้กับเด็กมากขึ้นเพื่อให้เด็กได้ฝึกทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน กับเจ้าของภาษา และในระดับมหาวิทยาลัยก็ได้มีการจัดหลักสูตรการศึกษาภาษาประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกให้กับเด็กที่มีความสนใจในภาษาประเทศเพื่อนบ้านมีโอกาสได้รับการศึกษา อีกทั้งยังมีการสอบวัดมาตรฐานระดับความสามารถทางการใช้ภาษาของเด็กด้วย

รู้เขารู้เรา ปรับความเข้าใจ ปรับทัศนคติ เพื่อลดข้อขัดแย้ง ความพร้อมของเด็กไทยเพื่อรองรับอาเซียนของประเทศไทยนั้นยังมีน้อย เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ในเรื่องการศึกษาประวัติศาสตร์ สถานการณ์ภายในประเทศ และของประเทศเพื่อนบ้าน ที่ยังรู้จักเขาไม่ดีพอ เนื่องมาจากการที่คนไทยมีความภูมิใจในชาติของตนว่าไม่เคยตกเป็นอาณานิคมของชาติอื่น ส่วนประเทศเพื่อนบ้านต่างตกเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตกกันหมด อีกทั้งคนไทยเห็นว่ามีแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานรับจ้างในประเทศไทย จึงทำให้คนไทยเกิดความคิดดูถูกประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของคนไทย ยังใช้วิธีสอนให้เด็กท่องจำ แทนที่จะสอนให้เด็กได้วิเคราะห์เหตุการณ์ในอดีตในหลากหลายแง่มุมอย่างเป็นเหตุเป็นผล การที่คนไทยมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อประเทศเพื่อนบ้าน ดูถูกประเทศเพื่อนบ้าน เป็นการปิดโอกาสทางความคิดของ

เด็ก เด็กควรที่จะได้เรียนรู้เรื่องราวความเป็นไปของประเทศเพื่อนบ้านว่าในตอนนีเขพัฒนา เปลี่ยนแปลงประเทศของเขาไปถึงไหนแล้ว เมื่อเทียบกับประเทศเราเพื่อจะได้เป็นการแข่งขันกันภายในประเทศอาเซียน และการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการแข่งขันกับระดับสากลได้ เพราะในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนนั้นทุกประเทศในประชาคมจะต้องมีการปรับแนวคิด ทศนคติ ต่อประเทศเพื่อนบ้านอย่างเป็นทางการเพื่อประสานความร่วมมือในการพัฒนาในเรื่องต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นอีกมากมายให้เกิดผลสำเร็จ

โอกาสทางการศึกษาของเด็กเคลื่อนย้าย ปัญหาในเรื่องนี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้ว และเมื่อมีการเปิดประเทศปัญหาก็ย่อมจะทวีความรุนแรงมากขึ้น เพราะแน่นอนว่าจะต้องมีแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเคลื่อนย้ายเข้ามาอีกมาก เข้ามาแบบถูกกฎหมายก็จะประสบปัญหาน้อยลง แต่ถ้าเข้ามาแบบผิดกฎหมายก็จะส่งผลกระทบต่อทางด้านลบให้มีเพิ่มมากขึ้น แต่ในเรื่องนี้ทางด้านกระทรวงศึกษาธิการก็ได้มีการจัดทำ ร่างระเบียบกระทรวงการศึกษาธิการว่าด้วยหลักฐาน วัน เดือน ปี เกิด ในการรับนักเรียนเข้าเรียนในสถานศึกษา พ.ศ. 2548 (การจัดการศึกษาแก่บุคคลที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย) นับเป็นการส่งเสริมให้เด็กได้เข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างเท่าเทียมกัน ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กในส่วนของหลักการห้ามไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติ และการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติ เชื้อชาติ อายุ เพศ ศาสนา ความคิดทางการเมือง หรือความแตกต่างประการอื่นใดของเด็ก

เด็กภายในประเทศไทยไม่ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม เกิดมาจากสภาพทางสังคม เศรษฐกิจภายในประเทศของไทย ที่ส่งผลให้เด็กไม่ได้รับความเท่าเทียมในเรื่องการศึกษา ถึงจะมีการออกนโยบายเรียนฟรีของรัฐบาลชุดต่างๆ ออกมาก็ตาม แต่ในความเป็นจริง เด็กก็จะต้องมีค่าใช้จ่ายที่นอกเหนือจากที่รัฐจ่ายให้อีกหลายอย่าง ซึ่งสภาพฐานะทางครอบครัวของเด็กจึงเป็นเหตุผลหลักในการศึกษาของเด็ก เมื่อมีการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ก็ทำให้เกิด การแข่งขัน

ในการทำงานซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพทางการเงินของประเทศ และส่งผลกระทบต่อเนื่องกันเป็นทอดๆ จนไปถึงความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาของเด็ก

2) การเคลื่อนย้ายข้ามชาติ เมื่อเปิดประชาคมอาเซียน จะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี จะส่งผลดีต่อตลาดแรงงาน การเข้ามาของแรงงานภายนอกประเทศ จะช่วยให้นายจ้างมีทางเลือกมากขึ้น จำนวนเด็กเคลื่อนย้าย (Children on the move) จะมีมากขึ้น การเข้ามาของเด็กเคลื่อนย้าย มี 2 ทาง คือ การที่เด็กเข้ามากับผู้ปกครองที่เข้ามาทำงาน ซึ่งเป็นการเข้ามาแบบถูกกฎหมาย แล้วพาลูกเข้ามาด้วย และการที่ผู้ปกครองลักลอบเข้ามา หรือเป็นการเข้ามาแบบผิดกฎหมาย แล้วว่ามีลูกเกิดขึ้นภายในประเทศไทย เด็กต่างด้าวที่เกิดในประเทศไทย ตามกฎหมายของไทยกำหนดไว้ชัดเจนว่าเด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทยมีสิทธิที่จะได้รับการจดทะเบียนเกิดและได้รับการจดทะเบียนเกิดและได้รับสูติบัตร แม้ว่าพ่อแม่ของเขาจะไม่ใช้คนไทยหรือไม่มีสถานะทางกฎหมายที่ถูกต้องก็ตาม การไม่มีสูติบัตรอาจทำให้เด็กไม่ได้รับสิทธิต่างๆ ที่พึงจะได้รับ โดยเฉพาะยังเป็นอุปสรรคในการได้รับสวัสดิการสังคมจากรัฐ และยังเป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพ และอาจตกเป็นเหยื่อของการถูกละเมิดสิทธิในด้านการแสวงหาผลประโยชน์ทางด้านต่างๆ การค้ามนุษย์ และยากต่อการขอความเป็นธรรมในการดำเนินคดี

อาชญากรรมข้ามชาติจะมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ และเป็นประเทศที่เปิดเสรีในการเดินทางเข้าออก ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญ ในการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ด้วยการผลักดันในระดับนโยบายในการประชุมสุดยอดอาเซียน ในเรื่องสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันในเรื่องอาญาของภูมิภาคอาเซียน เพราะเมื่อผู้กระทำผิดเดินทางข้ามพรมแดนที่ตนทำผิดไว้ได้แล้ว กระบวนการยุติธรรมของประเทศต้นทางก็ไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดต่อได้ จนกว่าผู้กระทำผิดจะก่อคดีซ้ำ หรือเดินทางกลับเข้ามาภายในประเทศอีกครั้ง

ปัญหาการค้าเด็ก การที่แรงงานเด็กจากประเทศเพื่อนบ้านเดินทางเข้ามาแสวงหาโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า โดยการเข้ามาแบบผิดกฎหมาย ทำให้เด็กตกเป็นเหยื่อของกระบวนการการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะธุรกิจทางเพศ ประเทศไทยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 เป็นมาตรการสำคัญในการแก้ไขปัญหา อีกทั้งยังมีการจัดทำมาตรการระดับประเทศ และมีการตั้งกลไกบูรณาการการทำงานระหว่างองค์กร ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

พ่อแม่ไทยจะหลั่งไหลไปทำงานนอกถิ่นฐานหรือข้ามชาติมากขึ้น ทำให้เด็กถูกทอดทิ้งและเลี้ยงดูโดยมิชอบมากยิ่งขึ้น เมื่อมีแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานภายในประเทศมากขึ้น คนไทยจึงมีข้อเปรียบเทียบในการทำงานไม่ว่าจะเป็นในเรื่องคุณสมบัติ อีกทั้งคนไทยก็มีความคิดต้องการแสวงหาโอกาสที่ดีขึ้นให้กับตัวเอง พ่อแม่ จึงเลือกที่จะฝากลูกไว้กับปู่ ย่า ตา ยาย แล้วตนก็ไปทำงานต่างประเทศ การที่เด็กต้องอยู่ในความดูแลของ ปู่ ย่า ตา ยาย ส่งผลให้เกิดช่องว่างระหว่างวัย และเกิดปัญหาสังคมขึ้น

3) การใช้สื่อ การขยายตัวของสื่อในการเข้าถึงประชาชน ส่งผลต่อเด็กไม่ว่าจะเป็น ทางด้านค่านิยม สุขภาพร่างกาย จิตใจ ไปจนถึงอันตรายที่มาจากสังคมออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นถูกล่อลวงจากมิชชันนารีที่แอบแฝงมาในวงสนทนา และเว็บไซต์ที่เต็มไปด้วยเรื่องลามก ความรุนแรงต่างๆ ที่ยากต่อการควบคุมตรวจสอบได้ ผู้ปกครองจึงมีหน้าที่ต้องคอยดูแลสอดส่องและให้ความรู้กับเด็กในเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ต ภาครัฐก็มีหน้าที่ต้องคอยติดตามพฤติกรรม วางมาตรการในการป้องกัน ปราบปราม อาชญากรรมทางเทคโนโลยี และให้ความรู้กับเด็กในเรื่องการใช้สื่ออย่างรู้เท่าทัน ประเทศไทยได้มีการร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามสิ่งผิดกฎหมายผิดกฎหมายอันตราย ขึ้นเพื่อใช้เป็นข้อบังคับ เป็นแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และทางภาครัฐก็ได้มีมาตรการในการจำกัดช่วงอายุในการเสพสื่อต่างๆ และได้จัดให้มีโครงการในการประกวดการผลิตสื่อเพื่อเด็กมากขึ้น แต่การที่จะแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืนนั้น

จะต้องเริ่มจากการเสริมสร้างทัศนคติแนวความคิดใหม่ให้ประชาชนเกิดความตระหนักในสิทธิที่ตนเองควรจะได้รับ และจะต้องไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นด้วย แม้ว่าผู้อื่นนั้นจะเป็นเด็กก็ตาม ดังนั้นเมื่อมีการเปิดเป็นประชาคมอาเซียนที่จะทำให้การติดต่อสื่อสาร การเดินทางเป็นไปอย่างเสรี ซึ่งจะทำให้การเดินทางเข้า-ออกระหว่างประเทศของอาชญากรเป็นไปได้ง่ายขึ้น ประเทศไทยจึงจะต้องเตรียมความพร้อมทั้งทางหน่วยงานภาครัฐบาล หน่วยงานที่เป็นภาคี ภาคประชาชน และที่สำคัญคือตัวเด็กเอง ให้พร้อมรับมือกับผู้แสวงหาผลประโยชน์กับเด็กผ่านทางสื่อในรูปแบบต่างๆ

4) การชุมนุมทางการเมือง ทำให้เด็กไทยซึมซับความรุนแรง และนำไปเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต ผลกระทบทางด้านจิตใจของเด็กที่ไม่มีส่วนร่วมในการชุมนุม แล้วถูกเพื่อน ผู้ใหญ่ กลุ่มหนึ่ง ตำหนิ ต่อต้าน ไม่คบค้าสมาคมด้วย ปัญหาเด็กถูกลูกหลง ปัญหาเด็กหาย ปัญหาเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ ผู้ปกครองและสมาชิกภายในครอบครัว ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยแนะนำเด็ก ว่าสิ่งที่สื่อได้นำเสนอ และการแสดงออกทางการเมืองเหล่านั้น ถ้าหากเด็กทำตามแล้วจะได้รับผลกระทบตามมาอย่างไร เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้คิดวิเคราะห์และตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ว่าสิ่งที่ตนกำลังเสพอยู่นั้น หากตนเองได้ทำตาม ผลที่ตามมาภายหลังที่ตนจะได้รับนั้น ตนจะสามารถรับได้มากน้อยเพียงใด และสามารถแก้ไขสถานการณ์ปัญหาที่ตามมาอย่างไร ที่สำคัญผู้ปกครองควรใช้ความคิด ประสบการณ์ทางการเมืองของตนในการคิดป้องกันเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิให้บุตรหลานของตนเอง

จากผลการศึกษาเรื่อง การศึกษากลไกมาตรการในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้กรอบประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ผู้วิจัยขอเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศไทย ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กฎหมาย กลไก และมาตรการ

ส่งเสริมบทบาทภาคีเครือข่ายในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดมาตรการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ในปัจจุบัน

และหาแนวทางในการรับมือกับปัญหาที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นอีกภายหลังจากการเปิดประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ.2558 เพราะการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน ชุมชน หรือครอบครัว จึงควรมีมาตรการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนตระหนัก และเพิ่มบทบาทของตัวเองในเรื่องนี้ มาตรการที่อาจทำ การสนับสนุนให้มีอาสาสมัครภายในชุมชนมีบทบาทต่อการส่งเสริมและคุ้มครองเด็กในพื้นที่ และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฝ่ายงานด้านการคุ้มครองเด็ก โดยเฉพาะ

ปรับปรุงการปฏิบัติต่อเด็กที่กระทำผิดอย่างเหมาะสม รัฐควรออกมาตรการในการปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมตามพฤติกรรมการกระทำผิด จะต้องจัดให้มีระบบการจำแนกความผิด พฤติกรรมอาชญากร เพราะหากเด็กไม่ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมแล้ว เด็กที่กระทำผิดจะไม่มีความเกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับ และยังคงมีการกระทำผิดเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจพัฒนาจนกลายเป็นอาชญากรร้ายสำคัญต่อไป

ส่งเสริมให้ภาครัฐ มีการประสานงานทางด้านกฎหมายกับประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อการจัดทำแผนการดำเนินการให้มีความสอดคล้องกัน เนื่องจากการที่กฎหมายของแต่ละประเทศมีการบังคับใช้ที่แตกต่างกัน บางประเทศก็มีความเข้มงวดมาก บางประเทศก็ไม่เข้มงวด ส่งผลให้การดำเนินคดีบางคดีเป็นไปอย่างล่าช้า ควรมีการประสานงานกันจัดทำฐานข้อมูลในรูปแบบ online ที่มีความเป็นปัจจุบันและสามารถเชื่อมต่อกันได้ทั้งหมดทั่วโลก เพื่อการตรวจสอบคนเข้า - ออก ภายใน - ภายนอก ประเทศอย่างเข้มงวด

ภาครัฐ ควรสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสมในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้แต่ละกระทรวง เพื่อให้เด็กทุกคนภายในประเทศไทย ได้ทราบถึงสิทธิที่ตนพึงจะได้รับว่ามีสิทธิทางด้านใดบ้าง นอกจากการจัดทำสื่อที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษแล้ว ควรที่จะต้องมีการพัฒนาในการจัดทำสื่อให้ครบทุกภาษาในภูมิภาคอาเซียน

ด้านการศึกษา ควรให้ภาคีเครือข่าย ภาคประชาสังคมทั้งภายในประเทศ และภายนอกประเทศ เข้ามาจัดหลักสูตรการศึกษา ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้การจัดหลักสูตรการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน รวมทั้งจะต้องเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของเด็กที่ยากจนหรือด้อยโอกาส ด้วยมาตรฐานที่หลากหลาย เพิ่มหลักสูตรการศึกษาทางเลือกภาษาอาเซียน เพื่อเป็นทางเลือกของเด็ก และการจัดมาตรการการศึกษาอย่างเท่าเทียมให้กับเด็กต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย

ส่งเสริมสถาบันครอบครัว โดยการส่งเสริมให้ผู้ปกครองพัฒนาความรู้ ปรับทัศนคติในการเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม มีคุณธรรม จริยธรรม รู้จักการคิดอย่างมีเหตุมีผล เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความพอเพียง รู้จักการเอาตัวรอดในการดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย ที่สำคัญจะต้องให้ปลูกฝังให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อประเทศเพื่อนบ้าน

ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการที่ได้ตกลงกันอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ โดยรายงานผลการประเมินอย่างน้อยปีละครั้งในรายงานเด็กของทุกปี เพื่อจะได้ทราบถึงผลการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงาน เพื่อนำผลที่ได้มาร่วมกันกำหนดมาตรการแก้ไข พัฒนา และรับมือ กับปัญหาที่เกิดขึ้น

สรุปและวิจารณ์ผล

ประเด็นที่หนึ่ง การศึกษาทั่วโลกและมาตรการของการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้กรอบประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ประเทศไทย และทุกประเทศใน ASEAN ได้มีการรับเอา หลักการของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child: CRC) ไว้ปรับใช้ภายในประเทศแล้ว ประเทศไทยได้เข้าร่วมลงนามรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และได้นำหลักการของอนุสัญญาดังกล่าวมาบัญญัติเป็นกฎหมายเพื่อบังคับใช้ภายในประเทศ เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นชาติมหาอำนาจเห็นว่าประเทศไทยได้รับเอาแนวคิดที่เป็นสากลเข้ามาปรับเปลี่ยน และพัฒนากฎหมาย วิถีคิด กรอบแนวทาง

ในการดำเนินงานด้านเด็กอย่างจริงจัง ซึ่งหลักการสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก คือ “หลักการไม่เลือกปฏิบัติ และการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ โดยไม่จำกัดสัญชาติ เชื้อชาติ อายุ เพศ ศาสนา ความคิดทางการเมือง หรือความแตกต่างประการอื่นใดของเด็ก” เนื้อหาของสิทธิตามอนุสัญญาไม่ใช่เป็นเพียงกฎหมายที่มุ่งต่อการคุ้มครองสิทธิของเด็กเพียงอย่างเดียว แต่เป็นกฎหมายที่มุ่งให้เด็กได้รับการพัฒนาตั้งแต่เกิด ซึ่งหลักการเหล่านี้มีความสำคัญต่อการนำไปปรับใช้ให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้กับทุกประเทศ ซึ่งจะเป็นการช่วยเสริมสร้างมาตรการทางกฎหมายของการคุ้มครองสิทธิเด็กให้ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สาระของแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) พบว่า เป้าหมายของการจัดตั้งประชาคม-สังคมและวัฒนธรรมอาเซียน มีความมุ่งหวังประการหนึ่งให้เกิดการเคารพเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ความเท่าเทียมทางเพศ และการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนประกอบกับความยุติธรรมทางสังคม ซึ่งในการศึกษาเรื่องกลไกมาตรการในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กได้ทำการศึกษาในส่วนของ เรื่องความยุติธรรมและสิทธิ (Social Justice and Rights) ซึ่งตาม ASCC Blueprint ได้กล่าวถึงความยุติธรรมและสิทธิไว้ว่า “อาเซียนมีพันธกรณีในการส่งเสริมความยุติธรรม โดยให้สิทธิสะท้อนอยู่ในนโยบายและทุกวิถีชีวิตของประชาชน โดยเน้นการปกป้องผลประโยชน์สิทธิ รวมทั้งส่งเสริมสิทธิ สวัสดิการ โอกาสอย่างเท่าเทียม และยกระดับคุณภาพชีวิต มาตรฐานการดำรงชีวิต สำหรับกลุ่มคนด้อยโอกาสและกลุ่มคนที่อ่อนแอ สตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ และแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน”

จากผลการศึกษาพบว่า “การศึกษากลไกและมาตรการในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กในประเทศไทยภายใต้กรอบประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน” มีหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้องในความรับผิดชอบในเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กอยู่หลายหน่วยงาน ซึ่งในแต่ละหน่วยงานก็มีอำนาจหน้าที่ พันธกิจ ที่แตกต่างกัน ดังนั้น เมื่อมีการออกแผนยุทธศาสตร์ระดับประเทศออกมา ก็จะมีประเด็นยุทธศาสตร์ออกมามากมาย

หากหน่วยงานใดที่มีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมในยุทธศาสตร์นั้น ก็จะต้องนำไปปฏิบัติ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเลือกเก็บข้อมูล หน่วยงานภาครัฐจำนวน 4 หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการเป็นประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ในเรื่อง ยุติธรรมและสิทธิ ร่วมกับกระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ ที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองประชาชนภายในประเทศไทยให้ได้รับความปลอดภัย

ประเด็นที่สอง ศึกษาผลกระทบที่เป็นไปได้ของประชาคมอาเซียน ที่มีต่อการคุ้มครองสิทธิเด็ก สามารถสรุปสาเหตุของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเป็นประชาคมอาเซียนได้ 4 สาเหตุหลักๆ คือ สาเหตุจากการศึกษา ประกอบด้วย ปัญหาการสื่อสารด้วยภาษาที่สามารถใช้ได้ในประเทศ ภาษาอังกฤษ/ภาษาอาเซียน ปัญหาเรื่องรู้เขารู้เรา ปรับความเข้าใจ ปรับทัศนคติ เพื่อลดข้อขัดแย้ง ปัญหาโอกาสทางการศึกษาของเด็กเคลื่อนย้าย และปัญหาเด็กภายในประเทศไทยไม่ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม สาเหตุจากการเคลื่อนย้ายข้ามชาติ ประกอบด้วย ปัญหาจำนวนเด็กเคลื่อนย้าย (Children on the move) จะมีมากขึ้น ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ จะมีแนวโน้มสูงขึ้น ปัญหาการค้าเด็ก และปัญหาพ่อแม่ไทยจะหลั่งไหลไปทำงานนอกถิ่นฐานหรือข้ามชาติมากขึ้น ทำให้เด็กถูกทอดทิ้งและเลี้ยงดูโดยมิชอบมากยิ่งขึ้น สาเหตุจากการใช้สื่อ และสาเหตุเรื่องการประชุมทางการเมือง

ประเด็นที่สาม ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ข้อกฎหมาย และการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก จึงขอเสนอข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กภายในประเทศไทยที่สำคัญ ดังนี้ 1) ส่งเสริมบทบาทภาคีเครือข่ายในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดมาตรการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ในปัจจุบัน และหาแนวทางในการรับมือกับปัญหาที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นอีกภายหลังจากการเปิดประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ.2558 2) ปรับปรุงการปฏิบัติต่อเด็ก

ที่กระทำผิดอย่างเหมาะสม 3) มีการประสานงานทางด้านกฎหมายกับประเทศในกลุ่มอาเซียน เพื่อการจัดทำแผนการดำเนินการให้มีความสอดคล้องกัน 4) ภาครัฐควรสนับสนุนงบประมาณที่เหมาะสมในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้แก่กระทรวง 5) ด้านการศึกษา ควรให้ภาคีเครือข่าย ภาคประชาสังคมทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ เข้ามาจัดหลักสูตรการศึกษา ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ 6) ส่งเสริมสถาบันครอบครัว โดยการส่งเสริมให้ผู้ปกครองพัฒนาความรู้ ปรับทัศนคติในการเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม และ 7) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทั่วโลกและมาตรการในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กภายใต้กรอบประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ในส่วนของประเทศไทย เรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก ได้มีการเตรียมการ จัดทำแนวทางการดำเนินการ มาในระดับหนึ่งแล้ว และได้มีการแก้ไข ปรับปรุง อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์โลกปัจจุบันที่มีลักษณะเป็นพลวัต หากพิจารณาจากกรอบยุทธศาสตร์ นโยบาย และข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านสิทธิเด็ก จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีกลไกต่าง ๆ ที่ค่อนข้างครอบคลุมอยู่แล้ว แม้ว่าจะยังไม่มี การเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนประเทศไทยก็จะยังคงทำงานทางด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการแก้ไขผลและตรากฎหมายที่คุ้มครองสิทธิเด็กขึ้นใหม่หลายฉบับแล้วก็ตาม ประเทศไทยยังคงประสบปัญหาสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นผลอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อิงอร (2541) ที่กล่าวว่า แม้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กนี้ได้มีเนื้อหาและโครงสร้างประกอบกับกลไกทางกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กเป็นอย่างดี แต่จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความตั้งใจและมุ่งมั่นที่จะนำเอาอนุสัญญาดังกล่าวไปบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ของอนุสัญญา จึงจะทำให้บรรดาเด็ก ๆ ได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างแท้จริง อีกทั้งประเทศไทยยังไม่มีกลไกของรัฐบาลที่มีอำนาจหน้าที่ในการติดตามประเมินผลอย่างจริงจัง และ

ไม่มีมาตรการลงโทษแก่หน่วยงานที่ละเลยไม่ดำเนินการ ส่งผลให้แผนที่กำหนดขึ้นมาจาก การนำไปปฏิบัติอย่างจริงจังโดยหน่วยงานต่าง ๆ ดังนั้นรัฐบาลจะต้องแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการจัดตั้งหน่วยงานหนึ่งขึ้นเพื่อเป็นสถานที่ในการรวบรวมเอาคณะผู้ทำงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กในทุกๆ ด้านมาไว้ในหน่วยนี้ เมื่อมีเหตุร้ายเกิดขึ้นหนึ่งเหตุจะได้มีผู้ทำงานในทุกๆ ด้านมาร่วมกันคิดตัดสินใจในการดำเนินการแก้ไขเหตุนั้นได้อย่างทันท่วงที

ผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในทางบวกหรือทางลบ เกิดขึ้นมาจากการที่ประเทศไทยจะเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ทำให้ประเทศไทยจะต้องเตรียมการดำเนินการเพื่อที่จะรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นภายหลังจากการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งการดำเนินการก็ต้องเกิดมาจากการเก็บข้อมูลในเรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นในตอนนั้น ซึ่งหลักๆ ปัญหาการไม่เท่าเทียมกันในการศึกษา ซึ่งในประเด็นนี้จากผลการศึกษา ได้มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา ได้เสนอให้ขยายโอกาสทางการศึกษาไปให้เด็กไร้สัญชาติ และเด็กต่างด้าว ทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยต้องสามารถเข้ารับการศึกษา แต่ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นก็ยังคงมีปัญหาว่าเมื่อเด็กเข้าไปเรียนในโรงเรียนร่วมกับกับเด็กไทย ก็เกิดเหตุการณ์ที่ผู้ปกครองเด็กไทยห้ามไม่ให้ลูกไปยุ่งเกี่ยวกับเด็กต่างด้าว และการที่ครูให้การดูแลเด็กไม่เท่าเทียมกัน พฤติกรรมนี้เป็นปัญหาหลักที่จะต้องให้การแก้ไขในเรื่องการปรับทัศนคติของผู้ใหญ่ภายในประเทศไทยต่อคนต่างด้าว เพราะเมื่อผู้ใหญ่มีทัศนคติที่ดี เห็นเด็กทุกชาติศาสนา ว่ามีความเท่าเทียมกันแล้ว ก็จะสามารถไปสั่งสอนลูกหลานให้มีทัศนคติที่ดีตามไปด้วย ปัญหาการเคลื่อนย้ายข้ามชาติก็เป็นปัญหาใหญ่อีกปัญหาหนึ่งซึ่งจะเข้าสู่พฤติกรรมด้านความรุนแรง มีรายงานในเรื่องการใช้ความรุนแรงการล่วงละเมิดต่อเด็กเพิ่มมากขึ้นซึ่งปัญหานี้รัฐได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็น พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และได้ตั้งกองบังคับการปราบปรามการ

กระทำผิดต่อเด็ก เยาวชนและสตรี สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการสืบสวนและดำเนินการต่อปัญหาการใช้ความรุนแรงต่อผู้หญิงและเด็ก แต่หน่วยงานนี้ก็ยังมีเพียงหน่วยใหญ่หน่วยเดียวในกรุงเทพมหานคร แม้ว่าจะมีคำสั่งให้จัดตั้งในทุกพื้นที่ทั่วประเทศแล้วก็ตาม แต่ในแต่ละพื้นที่ก็มีตำรวจผู้เชี่ยวชาญอยู่เพียงไม่กี่คนซึ่งไม่เพียงพอเมื่อมีคดีเกิดขึ้น และปัญหาที่เด็กได้รับผลกระทบจากการใช้สื่อ การเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีไร้พรมแดน ระบบการเรียนการสอนเน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลางในการศึกษา ซึ่งสื่อก็เป็นทางเลือกที่สำคัญในการที่เด็กจะนำมาเป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิต เพราะคิดว่าเป็นประโยชน์และมีการปรับปรุงให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา ต้องการที่จะรู้อะไรก็สามารถสืบค้นได้เลย จึงทำให้เด็กคิดว่าเป็นสิ่งที่น่าเชื่อถือมากที่สุดในตอนนั้น แต่ในทางกลับกันผู้ใหญ่ก็ลืมนึกไปว่าผลเสียที่มาจากสื่อนั้นก็มีความร้ายแรงเท่าๆ กันกับคุณประโยชน์ของมัน ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาชวนเชื่ออาชญากรที่แอบแฝงมาเพื่อหวังผลประโยชน์ในทางการล่อลวงจากลูกหลานของท่านมากมาย ซึ่งทางภาครัฐก็ได้จัดตั้งหน่วยงานต่างๆ ขึ้นมาเพื่อปราบปราม แต่ก็ยังไม่สามารถดูแลติดตามได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก ภายใต้กรอบประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งจากทางเอกสารและการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ การส่งเสริมบทบาทภาคีเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดมาตรการแก้ไขปัญหามีอยู่ในปัจจุบัน และหาแนวทางในการรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากงานเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็กเป็นงานที่มีความครอบคลุมหลายหน่วยงาน หลายสถาบัน ซึ่งแต่ละที่ก็มีจุดประสงค์ในการเข้ามาให้การช่วยเหลือในเนื้องานที่มีความแตกต่างกัน แต่จุดประสงค์หลักเดียวกันคือการช่วยเหลือเด็กทุกคนให้ได้รับสิทธิตรงตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ซึ่งการที่จะดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น จึงต้องใช้ความร่วมมือกันจากทุกภาคส่วน ซึ่งในตอนนี้นั้นหน่วยงานต่างๆ ภายในประเทศไทยก็ได้มีการผสม

งานกันเป็นภาคีเครือข่ายแล้ว แต่ในการปฏิบัติงานก็ยังมีบางหน่วยงานที่เป็นหลักสำคัญยังไม่ได้เข้ามาให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ จึงต้องขอความร่วมมือในการเข้าร่วมเพื่อการแก้ไขปัญหา และวางแนวทางในการรับมือกับปัญหาที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นหลังจากการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน แต่ละหน่วยงานเองก็ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนางานในส่วนของที่หน่วยงานของตนได้รับมอบหมายให้เท่าทันกับปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ให้งบประมาณในการออกศึกษางานจากประเทศที่เป็นตัวอย่างและนำเอาตัวอย่างงานที่เป็นสากลจากภายนอกประเทศเข้ามาปรับใช้ภายในประเทศ และประเทศไทยยังขาดการทำการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องจึงทำให้ไม่มีข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการวางแผนงาน จัดทำมาตรการต่างๆ ฉะนั้นในการดำเนินงานทุกงานควรจะต้องมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะ โดยจะต้องมีการรายงานผลให้หน่วยงาน และประชาชนทั่วไปได้ทราบถึงผลการดำเนินงานด้วย เพื่อจะได้นำผลที่ได้มาร่วมกันกำหนดมาตรการแก้ไข พัฒนา และรับมือ กับปัญหาที่เกิดขึ้นต่อไป สอดคล้องกับ จันรรจ์ (2534) ที่กล่าวว่า การเสนอเนื้อหาด้านสิทธิเด็กในหนังสือพิมพ์นั้น มักจะมีการเสนอช่วงที่มีเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวกับสิทธิและสวัสดิภาพความปลอดภัยของเด็กเท่านั้น แต่ในเวลาเดียวกันหน่วยงานพัฒนาเด็กมีความคาดหวังว่าหนังสือจะมีบทบาทในการนำเสนอเนื้อหาด้านสิทธิเด็กอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ และมีความต่อเนื่องมากกว่านี้ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลที่เกิดขึ้นจริง และได้เกิดความตระหนักกับปัญหาที่เกิดขึ้นและนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก ดังนั้น ข้อเสนอแนะทั้งหมดจึงเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ผู้เขียนเสนอให้หน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรื่องนี้นำไปปรับใช้ในหน่วยงานของตน โดยมีความคาดหวังว่าข้อเสนอแนะเหล่านี้จะช่วยบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยเมื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในอนาคตอันใกล้

การเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในอนาคตอันใกล้ นั้น ผู้เขียนเห็นว่านอกจากการที่ภายในประเทศจะต้องวางกลไก มาตรการ ให้พร้อมให้กับคนภายในประเทศและรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากคนภายนอกประเทศที่จะหลั่งไหลเข้ามาแล้ว ปัญหาที่สำคัญระหว่างประเทศอาเซียน ในเรื่องทัศนคติที่เกี่ยวกับเรื่องการค้า ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเด็ก ของแต่ละประเทศสมาชิกในอาเซียนมีความแตกต่างกันออกไป แม้ว่าทุกประเทศจะรับเอาอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กเข้ามาปรับใช้ภายในประเทศแล้วก็ตาม สอดคล้องกับที่นริสา (2544) ได้กล่าวว่า กลไกของอาเซียนยังขาดความชัดเจนและรูปแบบที่แน่นอน กลไกที่มีอยู่ยังไม่มีความเหมาะสมและไม่มีเพียงพอ ทั้งนี้ก็เพราะความคิดเห็นหรือทัศนคติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่แตกต่างกันออกไป ของประเทศสมาชิกในอาเซียน ซึ่งทำให้เป็นอุปสรรคต่อการจัดตั้งกลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในอาเซียนเป็นอย่างมาก การเข้าสู่เป็นประชาคมอาเซียนจะต้องมีการทำข้อตกลงที่เป็นกลางที่ทุกประเทศให้การยอมรับและสามารถนำไปเป็นข้อปฏิบัติที่เป็นอันเดียวกันอย่างเร่งด่วน เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบกับประเทศปลายทางทุกประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- จำนรรจ์ เขตบรรพต. 2534. การวิเคราะห์บทบาทหนังสือพิมพ์ในการเสนอเนื้อหาด้านสิทธิเด็ก และการสำรวจความคิดเห็นของหน่วยงานพัฒนาเด็กที่มีต่อการเสนอเนื้อหาด้านสิทธิเด็กในหนังสือพิมพ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นริสา วุฒิปัญญาเลิศ. 2544. กลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในอาเซียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ทีมนักวิชาการอาเซียน. 2555. สูดยอดคัมภีร์อาเซียน. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.
- วิทย์ บัณฑิตกุล. 2544. รู้จักประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ. 2556. เด็กและเยาวชนไทย ก้าวไกลสู่ประชาคมอาเซียน. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ. 2556ข. เอกสารประกอบการประชุมทิศทางการพัฒนาเด็กไทยสู่ประชาคมอาเซียน วันพฤหัสบดีที่ 12 กันยายน 2556 ณ โรงแรมอินทราริเจนท์ เขตราชเทวี. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

อิงอร จินตนาเลิศ. 2541. กลไกระหว่างประเทศเพื่อการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.1989. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.